

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jiřího Pally a soudců Mgr. Aleše Roztočila a Mgr. Petry Weissové v právní věci žalobce: **P. N.**, proti žalovanému: **Krajský úřad Olomouckého kraje**, se sídlem Jeremenkova 40a, Olomouc, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 11. 2020, č. j. KUOK 120376/2020, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti výroku II. usnesení Krajského soudu v Ostravě - pobočka v Olomouci ze dne 23. 2. 2021, č. j. 65 A 116/2020 - 15,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á**.
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladu řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Shrnutí předcházejícího řízení

[1] Rozhodnutím ze dne 15. 10. 2020, č. j. MMPr/215931/2020/VaP, Magistrát města Přerov odmítl žádost o informace, jíž se žalobce domáhal poskytnutí informace o tom, kdy byl zbudován dům s pečovatelskou službou na adrese U Žebračky 576/18, Přerov. Důvodem odmítnutí informace byla skutečnost, že správní orgán touto informací již nemusí disponovat (kvůli uplynutí skartačních lhůt) a není ji ani povinen vytvářet. Žalovaný rozhodnutím ze dne 10. 11. 2020, č. j. KUOK 120376/2020, zamítl odvolání žalobce a uvedené rozhodnutí Magistrátu města Přerov potvrdil.

[2] Žalobce proti tomuto rozhodnutí žalovaného podal žalobu, v níž rovněž žádal o osvobození od soudních poplatků z důvodu nemajetnosti a o ustanovení právního zástupce z důvodu jeho omezených možností zapříčiněných skutečností, že je ve výkonu trestu odnětí svobody. V žalobě namítl, že správní orgán zná dobu zbudování podpůrných objektů stavby, na jejichž základě by pro něj mělo být snadné určit, v jakém stavu byla

stavba ke dni 9. 3. 1992, což byla informace, o jejíž poskytnutí žádal. Žalobce s odkazy na judikaturu Nejvyššího správního soudu i Ústavního soudu odmítl názor žalovaného a poukázal na to, že žalovaný je v souladu s principy dobré správy povinen informaci, kterou již dříve disponoval, znovu vytvořit za účelem jejího poskytnutí žadateli.

[3] Krajský soud v Ostravě - pobočka v Olomouci usnesením ze dne 23. 2. 2021, č. j. 65 A 116/2020 - 15, vyhověl žalobcově žádosti o osvobození od soudních poplatků (výrok I.), neboť je mu majetková situace žalobce z úřední činnosti známa. Jeho žádost o ustanovení advokáta však zamítl (výrok II.) s odůvodněním, že žalobce má se soudním řízením, konkrétně s formulací žalob ve věcech práva na informace nemalé zkušenosti. Tento závěr krajský soud podpořil odkazem na sedm spisových značek řízení, jež u něj žalobce v posledních pěti letech vedl. V těchto podáních žalobce prokázal vysokou úroveň vyjadřovacích schopností, slušnou kvalitu právní argumentace i znalost právní úpravy. I v nyní projednávané věci žalobce řádně označil zvolený žalobní typ, srozumitelně popsal, v čem spatřuje nezákonnost žalobou napadeného rozhodnutí, a odkázal na příslušná zákonná ustanovení i na relevantní judikaturu. Z těchto důvodů dospěl krajský soud k závěru, že v případě žalobce není ustanovení zástupce nezbytné k ochraně jeho práv.

II. Obsah kasační stížnosti

[4] Proti výroku II. tohoto usnesení krajského soudu podal žalobce (dále též „stěžovatel“) kasační stížnost z důvodu, který svým obsahem odpovídá ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

[5] V této kasační stížnosti stěžovatel vyjádřil polichocení nad hodnocením jeho právní erudice ze strany krajského soudu, nicméně neustanovení zástupce na základě těchto skutečností považoval za rozporné s čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Argumentace podzákonými právními předpisy či judikaturou podle stěžovatele nemůže převážit nad jasným zněním Listiny základních práv a svobod, která zaručuje každému právo na právní pomoc v řízení před soudy.

[6] Stěžovatel rovněž poukázal na „hraniční“ povahu sporu, která podle něj nastoluje některé otázky dosud judikturně neřešené, a má proto i potenciál vytvořit novou judikaturu. Rozhodně se podle názoru stěžovatele nejedná o jednoduchý spor. Stěžovatelova situace je navíc ještě zhoršena skutečností, že se nachází ve výkonu trestu odnětí svobody, a nemá tak přístup k judikatuře, jíž by mohl svůj právní názor podpořit.

[7] Konečně stěžovatel zpochybňuje i způsob, jakým se krajský soud vypořádal s posouzením kritérií relevantních pro rozhodnutí o ustanovení zástupce. Krajský soud si sice podle něj s odkazem na judikaturu Nejvyššího správního soudu vymezil devět kritérií (finanční situace, vzdělání, zkušenosti a profese stěžovatele, důležitost sporu pro stěžovatele, emoční účast stěžovatele, složitost věci, stěžovatelova schopnost argumentace, povaha druhé strany sporu), nicméně následně hodnotil jen tři z nich, což stěžovatel považoval za nedostatečné.

[8] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

III. Posouzení kasační stížnosti

[9] Vzhledem k tomu, že kasační stížnost směřuje proti usnesení krajského soudu, kterým nebylo rozhodnuto ve věci samé, nepodléhá soudnímu poplatku a stěžovatel nemusí být zastoupen ve smyslu § 105 odst. 2 s. ř. s. advokátem (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, č. 3271/2015 Sb. NSS).

[10] Nejvyšší správní soud tak přezkoumal napadené usnesení v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., podle nichž byl vázán rozsahem a důvody, jež stěžovatel uplatnil v kasační stížnosti. Přitom neshledal vady uvedené v § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti. Podle obsahu kasační stížnosti ji stěžovatel podal z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., podle něhož *kasační stížnost lze podat pouze z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.*

[11] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval stěžovatelovou námitkou porušení jeho základního práva garantovaného v čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, podle něhož *každý má právo na právní pomoc v řízení před soudy, jinými státními orgány či orgány veřejné správy, a to od počátku řízení.*

[12] Ústavní soud ani Evropský soud pro lidská práva nedovozují z práva na právní pomoc zaručeného v čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, resp. v čl. 6 odst. 1 Evropské úmluvy o lidských právech, absolutní povinnost státu zajistit zastoupení každému účastníkovi soudního řízení, který si zástupce v důsledku své majetkové situace nemůže dovolit. Při posuzování toho, zda je v konkrétní věci nezbytné zajistit účastníkovi právní zastoupení, přitom Evropský soud pro lidská práva posuzuje obdobná kritéria, která ve svém rozhodnutí nastínil krajský soud (k tomu srov. rozsudky Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Airey proti Irsku* ze dne 9. 10. 1979 č. 6289/73 či *Steel a Morris proti Spojenému království* ze dne 15. 2. 2005 č. 68416/01). K těmto kritériím se rovněž přihlásil Ústavní soud (srov. např. nález ze dne 1. 9. 2020, sp. zn. II. ÚS 1866/20) i Nejvyšší správní soud (srov. např. rozsudek ze dne 3. 4. 2013, č. j. 6 As 23/2013 - 9).

[13] Přistoupil-li tedy krajský soud k posouzení uvedených kritérií, nelze jeho postupu z hlediska ústavněprávních požadavků nic vytknout. Krajský soud se ve svém usnesení výslovně vyjádřil k důležitosti sporu pro stěžovatele (spor považoval pro účastníka za důležitý), emoční účasti stěžovatele (již považoval za značnou, avšak nedosahující takové míry, aby to stěžovateli znemožňovalo v řízení racionálně jednat a hájit svá práva) a složitosti věci (přičemž věc nepovažoval za natolik složitou, aby stěžovateli bránila účinně hájit jeho práva).

[14] Krajský soud se rovněž nepřímou vyjádřil i k dalším z uvedených kritérií, když rozhodl o jeho osvobození od soudních poplatků (což v sobě zahrnovalo i zhodnocení finanční situace stěžovatele). Stěžovatelovy zkušenosti s vedením soudních sporů krajský soud dokonce ilustroval výčtem řízení, jichž byl rovněž aktivně účasten, přičemž v rámci tohoto hodnocení vyzdvihl stěžovatelovu schopnost právní argumentace.

[15] Stěžovateli tak nelze dát zapravdu, že by posouzení krajského soudu bylo nedostatečné proto, že se zabýval jen třemi z devíti kritérií. Naopak, z napadeného usnesení je zjevné, že krajský soud při svém rozhodování výslovně nevzal do úvahy z uvedených kritérií pouze stěžovatelovo vzdělání, profesi a povahu druhé strany sporu. Vzhledem ke skutečnosti, že krajský soud shledal, že stěžovatelovy právní znalosti v oblasti práva na informace i jeho schopnosti právní argumentace jsou na velmi dobré úrovni, je možné zkoumání jeho vzdělání a profese považovat z tohoto hlediska za nadbytečné. Upozadění kritéria povahy druhé strany sporu je ze strany krajského soudu pochopitelné, neboť v soudním řízení správním je touto druhou stranou instituce veřejné moci s právním a odborným zázemím.

[16] Nejvyšší správní soud přitom musí dát krajskému soudu zapravdu i v tom, jakým způsobem uvedená kritéria posoudil a jaký závěr z toho vyvodil. Ze stěžovatelových podání je totiž skutečně zřejmá jeho zjevná orientace v problematice práva na informace i jeho schopnost právní argumentace zahrnující i schopnost podpořit svá tvrzení relevantními odkazy na judikaturu. Žaloba, kterou stěžovatel v projednávané věci podal, nejenže nevykazuje vady bránící jejímu věcnému projednání, ale stručným a výstižným způsobem jasně popisuje, na čem stěžovatel zakládá svůj názor o nezákonnosti žalobou napadeného rozhodnutí. Tento názor přitom rovněž zasazuje do širšího kontextu práva na informace i zásad správního řízení. Žaloba tak umožňuje krajskému soudu řádně posoudit zákonnost žalobou napadeného rozhodnutí, přičemž rozsah žalobních námitek vhodným způsobem vytyčuje šíři soudního přezkumu.

[17] Stěžovatel dále poukazoval na skutečnost, že v důsledku jeho pobytu ve výkonu trestu odnětí svobody nemá přístup k aktuální judikatuře, a ustanovení zástupce je proto nutné k odstranění tohoto nedostatku. Ani tento argument však Nejvyšší správní soud nepovažuje za rozhodný. Je totiž povinností soudů, aby na základě skutkových, případně právních námitek účastníků danou věc posoudily na základě příslušných právních předpisů a v souladu s aktuální judikaturou vrcholných soudů.

[18] Lze tedy konstatovat, že krajský soud posoudil příslušnou právní otázku správně, a proto nebyl naplněn důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

IV. Závěr a náklady řízení

[19] S ohledem na všechny shora uvedené skutečnosti dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl. Současně podle § 60 odst. 1 věty první a § 120 s. ř. s. nepřiznal žádnému z účastníků právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť stěžovatel v něm neměl úspěch a žalovanému v něm nevznikly žádné náklady přesahující rámec jeho běžné úřední činnosti.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

pokračování

V Brně dne 29. dubna 2021

JUDr. Jiří Palla
předseda senátu